

EFFECTEN VAN EEN KORTERE WGA-PREMIEDIFFERENTIATIE

QUICKSCAN VAN DE GEVOLGEN OP DE HYBRIDE MARKT IN DE CONTEXT VAN OCTAS-VARIANT ‘HUIDIG STELSEL BETER’

KLANT	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid/Directie Werknemersverzekeringen
KENMERK	JvG/bv/004326
AUTEUR(S)	Joost van Gemeren, Iso Demir, Anneberthe Visser, Patrick Tazelaar
DATUM	19 december 2024

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en scope

De Onafhankelijke Commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstelsel (Octas) heeft op 29 februari 2024 advies uitgebracht aan het kabinet.[1] De commissie stelt in dit rapport drie varianten voor om het arbeidsongeschiktheidsstelsel beter te laten functioneren. Variant 1 in het rapport wordt 'Huidig stelsel beter' genoemd. Het doel van deze variant is om het stelsel te vereenvoudigen zodat het voor (ex-)werknemers en de betrokken uitvoering minder ingewikkeld wordt. Daarnaast vormen ook oplossingen van 'hardheden' binnen het stelsel een onderdeel van de variant.

In de variant 'Huidig stelsel beter' worden een aantal maatregelen aangedragen die van invloed kunnen zijn op het WIA-stelsel. Op dit moment bestaat de WIA uit de WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) en de IVA (Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikt). Voor de WGA is een hybride markt van toepassing aangezien werkgevers kunnen kiezen of zij zich publiek verzekeren, privaat of helemaal niet. We spreken dan ook van de hybride WGA-markt (zie kader). De maatregelen met de grootste financiële impact zijn:

a. Het afschaffen van het duurzaamheidscriterium binnen de WIA. Hierdoor blijft binnen de WIA één uitkering over. Het ministerie van SZW heeft deze maatregel in de doorrekening ingevuld door aan te nemen dat de huidige IVA-uitkeringen volledige WGA-uitkeringen worden. Daarbij hoort een daling van de uitkeringshoogte van 75% naar 70% van het WIA-maandloon.[2]
b. Uniformering uitkeringshoogte na de loongerelateerde fase. Hierdoor vervalt de vervolguitkering onder andere. De verwachting is dat de resulterende nieuwe uitkering hoger zal komen te liggen, behalve voor de groep die nu in de WGA 80 tot 99 procent arbeidsongeschikt is. Het ministerie van SZW heeft deze maatregel in de doorrekening ingevuld door aan te nemen dat de vervolguitkering wordt vervangen door een loonaanvullingsuitkering, en door de uitkering van mensen in de arbeidsongeschiktheidsklasse WGA 80-99 omlaag aan te passen volgens de nieuwe uitkeringsregels.[3]
c. Het verlagen van de arbeidsongeschiktheidsdrempel van 35% naar 25%; dit bewerkstelligt dat meer (ex-)werknemers recht krijgen op een WGA-uitkering.

Indien de maatregelen van Octas-variant 'Huidig stelsel beter' doorgevoerd worden, groeit de toerekening van de WGA-lasten naar (ex-)werkgevers (zie hoofdstuk 2). Om de lasten anders te verdelen noemt Octas het verkorten van de premiedifferentiatieperiode als mogelijke oplossing. Hierbij wordt gesproken over een verkorting van 10 naar 'minimaal 5 jaar'. In het Octas-rapport staat: "De exacte wijzigingen in de financieringssystematiek zullen nader onderzocht moeten worden. Daarbij is het van belang dat er een balans is tussen enerzijds de financiële prikkel voor werkgevers om te investeren in re-integratie en anderzijds de betaalbaarheid van de uitkering." (p. 96).

[1] Toekomst van het arbeidsongeschiktheidsstelsel.

[2] Bron: pagina 97 van het Octas-rapport. Wij hanteren deze aanname ook in deze quickscan.

[3] Bron: pagina's 33-34 en 97 van het Octas-rapport. Wij hanteren deze aanname ook in deze quickscan.

WAT IS DE HYBRIDE MARKT VOOR WGA EN WAT BETEKENT PREMIEDIFFERENTIATIE?

In de hybride markt voor WGA is de (ex-)werkgever verantwoordelijk voor de WGA-uitkeringen en re-integratie van zijn (ex-)werknemers. In de huidige vormgeving zijn werkgevers de eerste 10 jaar na instroom verantwoordelijk voor deze zaken. Indien een werkgever hogere WGA-lasten heeft gehad in het verleden, nemen de toegerekende kosten voor de (grote of middelgrote) werkgever dus toe. Specifiek vallen de volgende lasten onder de hybride markt (uitzonderingen daargelaten):

a. De kosten voor de loongerelateerde fase (LGU) van de WGA (maximaal twee jaar);
b. De kosten voor de vervolguitkering, tot maximaal 10 jaar na instroom in de WGA.[1]

Werkgevers kunnen kiezen om deze lasten publiek te verzekeren bij UWV via de risicoafhankelijke premie (Whk-premie), of om 'eigenrisicodrager' te zijn voor de WGA (met of zonder private verzekering). De totale lasten die vallen onder de 'hybride markt' zijn dus de lasten onder de Werkhervattingskas (Whk) voor publiek verzekerde werkgevers, plus de lasten die worden toegerekend aan eigenrisicodragers. De overige WGA-lasten vallen onder het arbeidsongeschiktheidsfonds (Aof) en worden door alle werkgevers gedragen. Deze lasten vallen buiten de hybride markt.

De term '(periode van) premiedifferentiatie' dekt niet precies de lading. Werkgevers kunnen immers kiezen voor eigenrisicodragerschap; dan betalen ze niet bij definitie een 'premie'. Toch is deze term in gebruik voor 'de periode dat werkgevers verantwoordelijk zijn voor de WGA-uitkeringen en re-integratie binnen de hybride markt'. Door het verkorten van deze periode van 10 naar bijvoorbeeld 5 of 8 jaar worden de werkgeverslasten anders verdeeld tusssen de hybride markt en het Aof. Bovendien verschuift de re-integratietaak dan eerder naar UWV. UWV is immers verantwoordelijk voor de re-integratie van alle ex-werknemers die na de periode van premiedifferentiatie nog een WGA-uitkering hebben.

[1] (Ex-)werknemers met een loonaanvullingsuitkering vallen ook onder de re-integratieverantwoordelijkheid van de (ex-)werkgever, hoewel de uitkeringslasten niet volledig worden toegerekend: alleen het bedrag ter hoogte van de vervolguitkering wordt doorbelast.

1.2 Onderzoeksvragen

Dit rapport beschrijft de impact van de voorgestelde verkorting van de WGA-premiedifferentiatieperiode op de hybride markt, in de context van variant 'Huidig stelsel beter'. In scope zijn zowel de effecten op de premievaststelling als op de re-integratiedienstverlening. Gezien de korte doorlooptijd van dit onderzoek (8 weken) betreft het onderzoek een quickscan.

De hoofdvragen van dit onderzoek zijn:

i. Welke impact heeft Octas-variant 'Huidig stelsel beter' op de structurele WGA-lasten[4] voor (ex-) werkgevers, UWV en verzekeraars? Hoe kijken de spelers op de hybride markt hier tegenaan?

[4] De kosten voor de implementatie van het nieuwe stelsel zijn niet onderzocht.

ii. Welke impact heeft Octas-variant ‘Huidig stelsel beter’ op de keuzes die private partijen en UWV maken binnen het hybride stelsel?
iii. Welke effecten heeft een verkorting van de premiedifferentiatieperiode van 10 jaar naar bijvoorbeeld 5 of 8 jaar op:
    a. De WGA-lasten die vallen onder het hybride stelsel?
    b. De (publieke en private) WGA-premies?
    c. De re-integratiedienstverlening?
    d. De stabiliteit van de hybride markt?[5]

Dit onderzoek richt zich primair op de effecten van de verkorting van de premiedifferentatieperiode, in relatie tot op de eerdergenoemde drie maatregelen van variant ‘Huidig stelsel beter’. De andere maatregelen binnen deze variant vallen buiten de scope. De mismatch tussen vraag en aanbod van sociaal-medische beoordelingen is op dit moment een kerndiscussie in het stelsel. Hoewel het beter laten aansluiten van de arbeidsbeoordeling bij de realiteit geen onderwerp van onderzoek is, vormt het wel relevante context bij de interpretatie van de resultaten.

1.3 Onderzoeksmethoden

We hebben in dit onderzoek twee onderzoeksmethoden ingezet. De eerste is data-analyse van beschikbare macrogegevens, om een beeld te schetsen hoe de kosten binnen de hybride markt veranderen en hoe deze worden verdeeld. We hebben onder andere gebruik gemaakt van bestaande data(-analyses) van SZW, UWV, en CPB. Hiernaast hebben we een aantal aanvullende aannames gedaan. Aangezien de toekomstige situatie met onzekerheid omgeven is, moeten de resultaten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Daarnaast hebben we in totaal negen diepte-interviews gehouden met verschillende partijen binnen de hybride markt. Dit betrof vier grote private verzekeraars, PPUSZ, OVAL, een zuivere eigenrisicodrager (ERD) uit de publieke sector, en twee gesprekken met UWV. Hierbij kwam zowel de premiekant als de re-integratiedienstverlening aan bod. We hebben de gesprekspartners gevraagd naar hun *verwachtingen* bij de gevolgen van de maatregelen, zo veel mogelijk onderbouwd met feitelijke argumentatie. Op beschouwende wijze hebben we de informatie uit deze gesprekken overgenomen.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd uit verschillende hoofdstukken. In hoofdstuk 2 presenteren wij de verwachte financiële effecten van onder andere de Octas-maatregelen en de verkorting van de premiedifferentiatieperiode, ondersteund door relevante cijfers. Het tweede deel van hoofdstuk 2 behandelt de bijhorende effecten op de premies. Hoofdstuk 3 beschouwt de effecten op keuzes in de hybride markt, waaronder de re-integratiedienstverlening, als gevolg van de invoering van de Octas-maatregelen. Deze effecten zijn telkens gebaseerd op gesprekken met diverse partijen binnen de hybride markt, waarbij we eerst de impact van de Octas-maatregelen afzonderlijk bespreken en daarna deze bespreken in de context van de verkorting van de premiedifferentiatieperiode. Ook de stabiliteit van de hybride markt komt hier aan bod. Hoofdstuk 4 sluit het rapport af met een conclusie en een overkoepelende beschouwing.

[5] Er is sprake van instabiliteit als het gedrag van partijen op de hybride markt sterk verandert of wanneer de aantrekkelijkheid van publieke en private partijen fors uit elkaar gaan lopen.

2 Effecten op kosten en premies

In dit hoofdstuk laten we de (structurele) financiële effecten op de hybride markt zien van de maatregelen onder variant ‘Huidig stelsel beter’. Deze financiële effecten zijn een belangrijke graadmeter voor de wijze waarop de Whk- en private verzekeringspremies gaan veranderen. Daarna beschrijven we de financiële effecten van een verkorting van de premiedifferentiatieperiode. Aan het eind van dit hoofdstuk beschrijven we ook de bevindingen uit onze interviews hierover.

2.1 Financiële effecten van de Octas-maatregelen

Het ministerie van SZW heeft doorgerekend wat de structurele financiële effecten op macroniveau zijn van de drie in hoofdstuk 1 genoemde maatregelen. De structurele effecten betreffen het jaar 2060, dus wanneer de WIA volledig is ‘ingegroeid’. De financiële gevolgen zien zowel op uitkeringslasten als uitvoeringskosten voor publieke en private partijen. De resultaten van deze doorrekening zijn te vinden in de bijlagen bij de Kamerbrief van de minister van SZW van rond de jaarwisseling 2024 die gaat over de ambtelijke uitwerking van het advies van Octas.

Hieronder tonen we van deze maatregelen enkel de financiële effecten op de WGA, omdat de WGA (deels) valt onder de hybride markt. Andere effecten, zoals op de Toeslagenwet, Ziektewet en bijstand, zijn voor de hybride markt niet relevant en worden daarom hier niet herhaald. Het schrappen van de IVA-uitgaven is om dezelfde reden ook niet getoond. Het weglaten van deze onderdelen verklaart wel de verschillen tussen de hier getoonde cijfers en de cijfers uit de bijlagen bij de eerdergenoemde Kamerbrief.

	Structureel financieel effect in miljoen euro per jaar		
	Premieduur blijft 10 jaar	Premieduur wordt 8 jaar	Premieduur wordt 5 jaar
Afschaffen duurzaamheidscriterium[1]	7.967	7.967	7.967
Uniformering uitkeringshoogte	596	596	596
Verlagen WIA drempel naar 25%	374	374	374
Duurverkorting premiedifferentiatieperiode		130	403
Totaal financieel effect op de WGA	**8.937**	**9.067**	**9.340**

Tabel 1. Financiële effecten op de WGA (totaal van publiek en privaat inclusief uitvoeringskosten) van de drie financieel meest omvangrijke maatregelen binnen Octas-variant ‘Huidig stelsel beter’. [1] Dit cijfer gaat over de WGA, en is dus exclusief besparing op de IVA. Bron: Samenvatting Significant APE van de cijfers van SZW

We zien in de tabel dat de WGA-lasten door de drie maatregelen gaan stijgen met ongeveer € 9 miljard. Dat betekent in 2060 meer dan een verdubbeling van de totale WGA-lasten ten opzichte van het huidige beleid.[6] Hier staat tegenover (niet getoond) dat de structurele IVA-lasten met een vergelijkbaar bedrag dalen. Per saldo zullen de totale AO-lasten dus beperkt veranderen.

We zien in de tabel dat de WGA-lasten met name gaan stijgen door afschaffen van het duurzaamheidscriterium (+ € 8 miljard). Hierdoor komen duurzaam arbeidsongeschikten in de WGA 100. Deze maatregel zorgt daarmee dat de lasten voor de ‘IVA-doelgroep’ (deels) onder het premiedifferentiatiestelsel komen te vallen. De (ex-) werkgever gaat de lasten voor de (ex-)werknemers in de eerste 10 jaar betalen, waar dit in het IVA-door alle werkgevers wordt gedragen. De maatregel ‘Uniformeren uitkeringshoogte’ (+ € 600 miljoen) zorgt ervoor dat de uitkeringshoogte voor de meeste mensen stijgt: de vervolguitkering wordt een ruimhartigere loonaanvullingsuitkering. Bovendien neemt het WGA-volume toe doordat werken minder aantrekkelijk wordt voor (ex-)werknemers. De maatregel

[6] Bron structurele lasten onder huidig beleid in 2060: WIA-Langetermijnraming van SZW.

'Verlagen WIA-drempel naar 25%' zorgt voor meer volume in de WGA waarmee de lasten toenemen met ongeveer € 400 miljoen.

Uit de tabel blijkt ook dat een verkorting van de premiedifferentiatieperiode meerkosten met zich meebrengt op macroniveau. Een duurverkorting naar 8 jaar betekent macro € 130 miljoen extra lasten. Een verdere duurverkorting naar vijf jaar betekent € 403 miljoen extra lasten.[7] Het CPB stelt immers dat premiedifferentiatie leidt tot een lager WGA-volume.[8] Doordat werkgevers de lasten van arbeidsongeschikte (ex-)werknemers zelf dragen, is er een de prikkel voor (ex-)werkgevers om meer aan instroompreventie te doen. Als deze prikkel wordt verlaagd, treden er dus meerkosten op.

2.2 Financiële effecten en premie-effecten binnen de hybride markt bij 10 jaar premiedifferentiatie

De effecten uit de vorige paragraaf zien op de totale WGA-meerkosten, dus zowel de hybride markt als het Aof. In deze paragraaf ontwaren we enkel het effect op de hybride markt: de lasten die worden toegerekend aan de Whk en eigenrisicodragers.

Hierbij is relevant welk aandeel van de WGA-lasten op dit moment vallen onder de hybride markt. In 2023 kwam 41% van de WGA-uitkeringslasten voor rekening van het Whk (31%) of van eigenrisicodragers (10%).[9] Dit percentage is echter al jaren aan het dalen, omdat de WIA nog ingroeit. Hierdoor neemt jaarlijks het aandeel WGA'ers toe die minimaal 10 jaar een uitkering hebben en dus volledig onder de Aof vallen. We schatten dat in 2060 20% tot 32% van de WGA-meerkosten (uitkeringslasten en bijbehorende uitvoeringskosten) vallen onder de hybride markt.[10]

Hiermee is een reële verwachting dat de kosten die vallen onder de hybride markt gaan verdubbelen (bandbreedte +77% tot +124%) als gevolg van de Octas-maatregelen onder 'Huidig stelsel beter'. De Whk-premie en de premies van private verzekeraars zouden dus ook kunnen verdubbelen ten opzichte van de huidige situatie, als we uitgaan van kostendekkende premies en abstraheren van tijdelijke effecten (zie later) en concurrentieoverwegingen. Omdat de totale lasten in het AO-stelsel (zie paragraaf 2.1) weinig veranderen, zal de gemiddelde werkgever uiteindelijk ongeveer dezelfde premielast dragen als onder het huidige beleid. De Aof-premie zal hiertoe dusdanig dalen dat de gestegen lasten onder de hybride markt worden geneutraliseerd, onder de aanname dat de Aof-premie ook lastendekkend wordt aangepast. Er treedt dus, zoals het rapport van Octas al beschreef, een verschuiving op in de verhouding tussen de risicoafhankelijke premie en de vaste werkgeverspremie (p.96).

2.3 Financiële effecten bij verkorting premiedifferentiatie naar 8 en 5 jaar

In deze paragraaf onderzoeken we of een premieduurverkorting de verhouding van lasten tussen de hybride markt en het Aof weer kan herstellen binnen de variant 'Huidig stelsel beter'. We rekenen een duurverkorting naar 8 jaar en naar 5 jaar door.

Om dit te kunnen doorrekenen, bekijken we welk aandeel van de uitkeringsjaren op dit moment onder de hybride markt (Whk plus eigenrisicodragers) valt in de eerste 5 respectievelijk de eerste 8 jaar. UWV heeft hiertoe interne gegevens beschikbaar gesteld van het aantal uitkeringsjaren per maand sinds

[7] De meerkosten van de duurverkorting zijn lager als de Octas-maatregelen niet worden ingevoerd.

[8] Bron: CPB Kansrijk arbeidsmarktbeleid - update sociale zekerheid.

[9] Bron: Juninota 2024 van UWV.

[10] Dit percentage volgt uit een analyse van cijfers uit de WIA-Langetermijnraming van SZW, Van Gemeren et al. (2024), de Juninota 2024 van UWV en de Kwantitatieve Informatie 2023 van UWV.

instroom.[11,12] Hieruit blijkt dat 72% van de uitkeringsjaren onder de hybride markt momenteel valt in de eerste 5 jaren na instroom. 92% valt in de eerste 8 jaren na instroom. Derhalve verwachten we dat een premieduurverkorting naar 8 jaar leidt tot een afname van de structurele WGA-lasten onder de hybride markt met 8%. Bij een verkorting naar 5 jaar dalen de lasten met 28%. Deze daling van de uitgaven die vallen onder de hybride markt geldt voor de structurele WGA-lasten onder *huidig beleid*.

Het effect van een duurverkorting wordt groter als we het afschaffen van het duurzaamheidscriterium meenemen. Immers: als mensen niet meer doorstromen naar de IVA, wordt de WGA-duur (in de hybride markt) langer. Als we de genoemde UWV-cijfers hiervoor corrigeren,[13] valt niet 8% maar 10% van de uitkeringsjaren in de laatste twee jaar van de hybride markt. Evenzo neemt het aandeel in de laatste 5 jaar van de hybride markt toe van 28% naar 33%. We gebruiken deze cijfers om te becijferen hoe de *meerkosten van de Octas-maatregelen* dalen bij een premieduurverkorting.

De resultaten van de doorrekening staan in tabel 2. Uit de tabel komt naar voren dat de uitgaven onder de hybride markt significant gaan stijgen, ook met een premieduurverkorting. Zonder verkorting is de verwachting dat de kosten (en daarmee de premies) verdubbelen, met een bandbreedte van onzekerheid. Bij een duurverkorting naar 8 of 5 jaar wordt die stijging minder, omdat er dan minder (meer)kosten onder de hybride markt vallen. Een premieduurverkorting naar 8 jaar heeft beperkte invloed op de verdeling van lasten in het stelsel: voor het achtste jaar zijn de meeste mensen immers al uitgestroomd. Er is sprake van een kleine schuif naar het Aof vergeleken met 10 jaar premiedifferentiatie. Bij een verkorting naar 5 jaar is de stijging van de lasten binnen de hybride markt wel significant kleiner. Hier is de schuif naar het Aof groter. De suggestie van Octas was om het aandeel hybride markt ongeveer gelijk te houden aan de huidige situatie, maar dat lukt dus niet met enkel een duurverkorting als compenserende maatregel.

	Procentuele toename omvang hybride markt		
	Premieduur blijft 10 jaar	**Premieduur wordt 8 jaar**	**Premieduur wordt 5 jaar**
Toename van de omvang van de hybride markt ten opzichte van huidig beleid			
Ondergrens bandbreedte	+77%	+64%	+16%
Bovengrens bandbreedte	+124%	+106%	+45%

Tabel 2. Effecten van Octas-variant “Huidig stelsel beter” op de financiële omvang van de hybride markt, naar duur van de premiedifferentiatieperiode. Bron: Berekeningen Significant APE

Het bovenstaande moet met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Ten eerste kijken we naar een toekomstige situatie; die is bij definitie onzeker. Ten tweede hebben we effecten berekend waarbij we uitgaan van huidig gedrag van spelers op de huidige markt, met gegevens over de huidige situatie. Verzekeraars en private partijen kunnen uiteraard andere keuzes maken (zie hoofdstuk 3).

2.4 Effecten op de premie volgens gesprekspartners

We hebben in de interviews met verzekeraars en UWV gevraagd wat de verwachtingen zijn hoe de premie gaat veranderen. Vanwege de korte doorlooptijd van het onderzoeksproject waren de bovenstaande

[11] Idealiter zou gewerkt zijn met gegevens van de uitkerings*lasten* per maand, omdat dan ook rekening gehouden kan worden met de verschillende uitkeringsfases en de verrekening van deeltijdwerk. Bij gebrek aan tijdig beschikbare gegevens abstraheren we hiervan.

[12] Deze gegevens tonen hetzelfde patroon als de uitstroomcijfers van de totale WIA in Koopmans (2024) Does opting out of Public Disability Insurance increase Outflow to Work? Evidence from the Netherlands.

[13] We hebben de correctie gedaan op basis van uitstroomcijfers naar de IVA in Van Gemeren et al. (2024) Dienstverlening in de hybride markt voor ZW en WGA. Significant APE.

doorrekeningen echter nog niet gereed. Wel waren de gesprekspartners bekend met het Octas-rapport, waarin ook een kostenraming is opgenomen.

Verzekeraars zijn voorzichtig met uitspraken over de verwachte premie. Ten eerste wisten zij nog niet goed hoe de totale marktomvang zou veranderen. Daarnaast weten zij niet wat andere partijen gaan doen. Met het oog hierop wilden zij niet dat concurrentiegevoelige informatie in dit rapport zou worden opgenomen. Tot slot wijzen verzekeraars op het feit dat verschillende maatregelen op elkaar inwerken, waardoor premie-inschattingen - zonder nadere analyse - lastig te maken zijn. Met dit alles in het achterhoofd hebben sommige verzekeraars een ruwe inschatting gemaakt met grote bandbreedte. Deze partijen verwachten een forse toename van de kosten onder de hybride markt en dus de premie. Sommige verzekeraars voorspelden zelfs een grotere toename van de hybride markt dan hierboven berekend.[14] Het lijkt er bovendien op dat zij de financiële besparingen van de duurverkorting onderschatten ten opzichte van tabel 2.

UWV heeft bij wijze van vergelijk gekeken naar de gedifferentieerde premies Aok uit de tijd van de wet PEMBA (vanaf 1998). In die tijd was er namelijk ook een premiedifferentiatieperiode van 5 jaar, waarbij er geen verschil was tussen duurzaam en niet-duurzaam arbeidsongeschikten. Aan de andere kant zijn er ook verschillen. Ten eerste was tot 2004 nog sprake van één jaar loondoorbetaling bij ziekte. Ten tweede was de Wet verbetering poortwachter ook in de laatste jaren van PEMBA nog aan het ingroeien. Ten derde was de berekening en toerekening van de uitkeringen anders. In 2004 was de gedifferentieerde premie WAO gemiddeld 2,24% van de loonsom. Dat is vergeleken met de Whk-WGA-premie in 2025 (0,83%) bijna 3x zo hoog. De premiestijging valt dus in de doorrekening, mede door wijzigingen in het stelsel, fors lager uit dan dat.

UWV benadrukt dat dit enkel gaat om gemiddelde premies binnen de hybride markt. De minimum- en maximumpremies Whk kunnen fors afwijken van dit gemiddelde. Zo is de maximumpremie op dit moment 4x zo hoog als de gemiddelde premie. Als de oude PEMBA-premie weer zou worden benaderd, zouden grotere werkgevers bij UWV een premie tot 10% van de loonsom krijgen. De minimumpremie zou dan ongeveer 0,5% van de loonsom zijn. Hiermee wordt het verschil tussen werkgevers in absolute euro's veel groter dan nu. Bij kleinere en (deels) middelgrote werkgevers geldt de sectorpremie, waardoor dit effect gedempt wordt.

2.5 Effecten van de premiestijging pakken anders uit in kapitaaldekkingsstelsel dan omslagstelsel

UWV en private verzekeraars werken met een ander stelsel. UWV werkt met een omslagstelsel en private verzekeraars met het kapitaaldekkingsstelsel. UWV moet de premie in jaar T zo zetten dat alle lasten in jaar T gedekt worden. Verzekeraars moeten de premie in jaar T zo zetten dat de verwachte toekomstige lasten tussen het instroomjaar in de WIA en het einde van de premiediffentiatieperiode worden gedekt. Als de Octas-maatregelen worden ingevoerd (ook bij een premieduurverkorting), moeten de premies bij private verzekeraars direct worden verhoogd om de gestegen toekomstige lasten te dekken. Bij UWV groeit de premie daarentegen per jaar langzaam, omdat de beleidswijzigingen pas na jaren volledig zijn ingegroeid. In de overgangstijd is er dus een verschil in premies tussen publiek en privaat. Dit zal zonder aanvullend beleid de stabiliteit van de hybride markt kan beïnvloeden; dit lichten we in hoofdstuk 3 verder toe.

[14] Sommige verzekeraars lijken aan te nemen dat ook de loonaanvullingsuitkering in het nieuwe stelsel onder de hybride markt gaat vallen. De "vervolguitkering" vervalt immers in het nieuwe stelsel. Als ook de loonaanvullingen worden meegeteld, gaan de premies aanzienlijk meer stijgen dan wij hebben berekend. Dit komt doordat wij aangenomen hebben dat ook in het nieuwe stelsel alleen de (fictieve) vervolguitkering wordt doorbelast aan de werkgever in de loonaanvullingsfase.

3 Effecten op keuzes in de hybride markt

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe gesprekspartners aankijken tegen de maatregelen in de variant ‘Huidig stelsel beter, en in het bijzonder de effecten van een eventuele premieduurverkorting.

3.1 Effecten van Octas-maatregelen

In onderstaande paragraaf gaan we in op de effecten van de drie onderzochte Octas-maatregelen volgens de gesproken partijen. We bespreken de maatregelen apart, omwille van het overzicht doen we dit volgtijdelijk. Dit is belangrijke context om mee te wegen voordat we het effect van de premieduurverkorting bespreken. Belangrijk hierbij te vermelden is dat de maatregelen en de premieduurverkorting op elkaar inwerken en dus in samenhang moeten worden bezien.

3.1.1 Afschaffen duurzaamheidscriterium

De afschaffing van het duurzaamheidscriterium is volgens de gesprekspartners de meest invloedrijke verandering van de verschillende maatregelen. De geïnterviewde private verzekeraars, zuivere eigenrisicodrager en PPUSZ zien vooral negatieve gevolgen van deze verandering. Zij interpreteren de maatregel als een schuif van de IVA naar volledige WGA. De private verzekeraars geven aan dat de IVA voor hen een waardevol onderdeel is van het huidige stelsel, omdat zij zien dat voor een deel van de (ex-)werknemers herstel niet meer mogelijk is. De IVA geeft rust voor deze doelgroep omdat zij een vaste uitkering krijgen (die 5 procentpunt hoger is dan in de WGA 80-100) en omdat duidelijk is dat re-integratie niet meer hoeft. OVAL, PPUSZ en de zuivere eigenrisicodrager die we spraken, noemen dit ook. Met het afschaffen van de IVA valt het duidelijke duurzaamheidsonderscheid weg en moeten de uitvoerende partijen zelf besluiten wie nog moet re-integreren. De verzekeraars en PPUSZ vrezen dat het hierdoor vaker voorkomt dat mensen die niet meer kunnen re-integreren, per abuis toch ‘lastiggevallen’ worden met belletjes bijvoorbeeld. Ook UWV benoemt hierbij dat re-integratie voor deze doelgroep lastig is en de begeleiding die hierbij geboden kan worden beperkt is.

De private verzekeraars geven aan dat met het afschaffen van de IVA een waardevolle dienstverlening van private verzekeraars wegvalt. Hoewel UWV deze dienstverlening ook biedt, blijkt uit onderzoek van Van Gemeren et al. (2024) dat private verzekeraars in het huidige stelsel (ex-)werkgevers met duurzame aandoeningen sneller toeleiden naar de (volgens hen terechte) IVA-uitkering. Voor werkgevers heeft dit vervolgens het financiële voordeel dat de toerekenbare AO-lasten dalen (schadelastbeheersing). De private partijen geven aan door beter gebruik te maken van de IVA-regeling een meerwaarde te hebben op de hybride markt.

3.1.2 Uniformere uitkering na de loongerelateerde fase

Het hanteren van één uitkeringsberekening moet meer financiële rust en duidelijkheid geven voor (ex-)werknemers. Met het instellen van één uitkeringsberekening vervalt de vervolguitkering. De private verzekeraars, PPUSZ en de zuivere eigenrisicodrager geven aan dat de vervolguitkering juist een belangrijke financiële prikkel geeft aan (ex-)werknemers. Zij stellen dat het uitzicht op een lagere uitkering (ex-)werknemers motiveert meer inspanning te leveren om terug aan het werk te kunnen. Dit blijkt ook uit recent onderzoek van Kantarci et al (2024): financiële prikkels werken in de WIA.[15] Twee verzekeraars voegen hieraan toe dat deze financiële prikkel volgens hen meer invloed heeft op het terug aan het werk

[15] Kantarci et al (2024) Werkprikkels bij arbeidsongeschiktheid zijn complex maar effectief. ESB.

krijgen van werknemers dan de re-integratieactiviteiten die zij (zouden kunnen) uitvoeren. Dit maakt dat zij denken dat re-integratie van de gedeeltelijk arbeidsgeschikten lastiger wordt in het nieuwe stelsel. UWV en OVAL benoemen het belang van prikkels niet. Zij benadrukken meer goede re-dienstverlening als doorslaggevend voor re-integratiesucces van (ex-)werknemers.

3.1.3 WIA-drempel verlagen naar 25 procent

Alle gesproken partijen stellen dat de uitbreiding van 35% naar 25% arbeidsongeschiktheid geen grote effecten heeft op de re-integratiedienstverlening. Zij geven hierbij aan dat er altijd (ex-)werknemers zullen zijn die net boven of onder de drempel vallen.

Hierbij is het belangrijk op te merken dat tussen de verschillende partijen een verschillend beeld heerst over de doelgroep die binnen de categorie 25-35% arbeidsongeschiktheid valt. Een deel van de private verzekeraars zien hierin vooral jonge en theoretisch geschoolde werknemers, die vaak voor een deel nog aan het werk zijn bij hun werkgever. Deze verzekeraars zien in dit geval vaak af van aanvullende re-integratietrajecten uit het oogpunt van menselijke maat. UWV heeft van de doelgroep een ander beeld. Het beschrijft de doelgroep tussen de 35% en 25% als een groep werknemers met lage lonen die vaak te kampen heeft met multiproblematiek. Dit komt door de systematiek van beoordeling.[16] Een van de private verzekeraars ziet in de groep 25-35 ook een lastig te begeleiden groep. UWV ziet voor de uitbreiding naar 25% dat het huidige aanbod voldoet aangezien elk traject om maatwerk vraagt en UWV hiervoor over het juiste aanbod beschikt. Het is hierbij wel noodzakelijk dat UWV over voldoende capaciteit beschikt om deze mensen te begeleiden. Met de huidige tekorten zou het beperkt mogelijk zijn voldoende maatwerk te leveren. Ook andere partijen noemen personeelstekorten als potentieel probleem.[17]

3.2 Effecten van verkorting premiedifferentiatie op de re-integratiedienstverlening

In onderstaande paragrafen beschrijven we de effecten die de gesproken partijen zien wanneer de premiedifferentiatie verkort wordt van 10 jaar naar 5 of 8. We kijken naar de genoemde effecten voor de re-integratiedienstverlening en voor de stabiliteit van de hybride markt.

3.2.1 Effecten op de inhoud van het re-integratieaanbod

Alle gesproken partijen in het onderzoek voorzien weinig effecten op de *inhoud* van de re-integratiedienstverlening wanneer de premiedifferentiatieperiode verkort wordt met 5 jaar. De private verzekeraars die we spraken voor dit onderzoek benoemen dat voor re-integratie bepalend is wat de (ex-)werknemer nodig heeft. UWV en de zuivere eigenrisicodrager die we spraken benoemen dat maatwerk centraal staat in de re-integratiedienstverlening en dat een verkorting hier weinig effect op heeft. De zuivere eigenrisicodrager geeft daarbij wel aan nog niet de volledige 10 jaar eigenrisicodrager te zijn geweest. Ook OVAL en PPUSZ geven aan geen grote wijzigingen te verwachten in re-integratiedienst-verlening bij hun achterban.

---

[16] Een factor die van invloed is op de verscheidenheid binnen de doelgroep is de maximering van het maatmanloon op het maximumdagloon, ook voorgesteld in variant ‘Huidig stelsel beter’. De maximering moet ertoe leiden dat werknemers met hogere (voormalig) lonen minder snel binnen de groep WGA 80-100 vallen, maar bijvoorbeeld in de groep WGA 25-80 terecht komen - omdat zij vaak nog re-integratiepotentieel hebben. Indien de maximering wordt doorgevoerd, zal ook de groep tussen de 25% tot 35% dus meer bestaan uit de doelgroep (beschreven door de verzekeraars) van relatief makkelijk te re-integreren werknemers.

[17] Het argument van personeelstekort gaat ervan uit dat WIA-35-minners nu minder ondersteuning krijgen dan straks. Momenteel kunnen WIA-35-minners soms ook ondersteuning krijgen vanuit de (ex-)werkgever, vanuit de WW of via de gemeente.

Wat hierbij door meerdere partijen wordt genoemd is dat vooral in de eerste jaren van een re-integratietraject de aangeboden re-integratiedienstverlening aanzienlijke resultaten oplevert en de (ex-)werknemers vooruitgang boeken in het herstel. Dit blijft ook het geval bij een duurverkorting. In de laatste 5 jaar van de huidige termijn van 10 jaar zien alle gesproken partijen weinig verandering in de situatie van de (ex-)werknemers. In de laatste jaren is de re-integratiedienstverlening veel minder intensief.

3.2.2 Effecten op de re-integratiedienstverlening voor verzekeraars

De gesproken private verzekeraars stellen dat het belangrijkste gevolg van een verkorting van 5 jaar op de re-integratiedienstverlening is dat het voor verzekeraars minder snel zal lonen in te zetten op re-integratie. Dit is eerder ook geconcludeerd in een onderzoek van TNO uit 2006.[18] Er is immers, bij verkorting, minder tijd om de investering (in re-integratie) terug te verdienen. De benodigde terugverdientijd van investeringen wordt immers met 5 jaar teruggebracht. In het huidige stelsel met een premiedifferentiatieperiode van 10 jaar investeren verzekeraars in de eerste jaren, zodat zij dit in de laatste jaren kunnen terugverdienen. De gesproken verzekeraars en PPUSZ verwachten dat het re-integratiebudget per (ex-)werknemer gaat dalen. Hierdoor hebben de meeste (ex-)werknemers minder kans op ondersteuning bij private partijen. Hier komt bij dat in de variant ‘Huidig stelsel beter’ de IVA-doelgroep ook binnen de hybride markt gaat vallen. Dit zijn (ex-)werknemers met zeer weinig kans op herstel. Private verzekeraars zullen weinig investeren in re-integratietrajecten voor hen, helemaal bij verkorting. Daarnaast geven de gesproken verzekeraars aan dat ze verwachten dat private partijen eerder dan nu stoppen met het aanbieden van re-integratietrajecten.

Ten tweede geven de gesproken verzekeraars aan dat zij verwachten aan de voorkant nadrukkelijker te kijken of het loont om iemand te laten re-integreren of niet. De re-integratie zal zich meer gaan richten op bepaalde subgroepen waarbij de kans groter is op herstel. Voor een deel van de werknemers, waarbij op dit moment wordt geïnvesteerd in re-integratie, zal gelden dat bij een verkorting naar 5 jaar een andere keuze zal worden gemaakt. De verwachting is dat vooral geïnvesteerd zal worden in de doelgroep met goede kansen voor re-integratie. Deze doelgroepen kunnen met een betrekkelijk kleine investering weer aan het werk komen. Deze selectie gebeurt nu al, maar zal nog selectiever worden. Verzekeraars geven aan voor (ex-)werknemers met een zwaardere aandoening of minder goede arbeidsmarktpositie minder snel een re-integratietraject in te kopen.

Bij een verkorting naar 8 jaar in plaats van 5 jaar zal dit effect kleiner zijn, verwachten de gesproken private verzekeraars. De meeste verzekeraars verwachten dat zij met 8 jaar premiedifferentiatie nog wel een business case kunnen maken voor de meeste (ex-werknemers). Ze maken hierbij wel de kanttekening dat de impact van een verkorting naar 8 jaar minimaal is en dat het voor hen niet duidelijk is wat dit oplevert ten opzichte van een termijn van 10 jaar.

3.2.3 Effecten op de re-integratiedienstverlening voor de zuivere eigenrisicodrager

De zuivere eigenrisicodrager die we spraken geeft aan dat er momenteel bij hen weinig (ex-)werknemers zijn die langer dan 5 jaar binnen de WGA en daarmee onder hun verantwoordelijkheid vallen. Binnen 5 jaar is meestal duidelijk of er nog kans is op herstel en gaan zij over naar de IVA, indien dit niet het geval is. Een verkorting naar 5 of 8 jaar heeft daarom (op zichzelf staand) weinig effect voor de re-integratiedienstverlening van deze werkgever.

Bij afschaffing van het duurzaamheidscriterium, voorzien in variant ‘Huidig stelsel beter’ zullen deze werknemers echter niet meer over kunnen naar de IVA en vallen zij wel 10 jaar onder de verantwoordelijkheid van de zuivere eigenrisicodrager. Voor deze werknemers is re-integratie niet meer

[18] Zwinkels et al. (2006) Verzekerd van een effectieve prikkel. TNO.

aan de orde (zie paragraaf 3.1.1). De verkorting naar 5 (of 8) jaar zal er in dat geval voor zorgen dat deze werknemers minder lang onder de verantwoordelijkheid van de werkgever vallen, wat de kosten voor de eigenrisicodrager drukt. Op het financiële vlak noemt de zuivere eigenrisicodrager een verkorting binnen variant 'Huidig stelsel beter' daarom een voordeel ten opzichte van 10 jaar premiedifferentiatie.

3.2.4 Effecten op de re-integratiedienstverlening voor UWV

Het grootste gevolg voor UWV van een verkorting van 5 jaar is dat UWV meer (ex-)werknemers in portefeuille krijgt. Dan komen (ex-)werknemers namelijk eerder bij UWV dan bij de 10 jaar. Het aantal cliënten bij UWV stijgt dus door de verkorting. UWV verwacht in staat te zijn deze mensen te begeleiden mits UWV voldoende capaciteit in huis heeft. Wel geeft UWV (net als een aantal private partijen) aan dat dit vraagt om meer aandacht voor de overdracht van cliëntdossiers tussen private partijen en UWV. Bij een verkorting naar 8 jaar zal de toename in het aantal cliënten kleiner zijn. Hierbij veronderstellen we dat de hybride markt stabiel blijft (zie volgende paragraaf).

3.3 Effecten op de stabiliteit van de hybride markt

In het huidige stelsel is de hybride markt stabiel. Hier bedoelen we mee dat er zowel aan de private als aan de publieke kant voldoende aanbod is voor (ex-)werkgevers en dat beide kanten niet te ver uit elkaar lopen. De stabiliteit kan veranderen door premieverschillen of door kostenverschillen tussen zuiver eigenrisicodragerschap en verzekerd-zijn, en/of doordat het re-integratieaanbod verandert.

Het invoeren variant 'Huidig stelsel beter' in combinatie met een verkorting van de premiedifferentiatieperiode beïnvloedt de stabiliteit van de hybride markt. Ook hier geldt dat deze maatregelen op elkaar inwerken en dus in samenhang moeten worden bezien. In onderstaande paragraaf beschrijven we de verwachtingen van de gesproken partijen hierover.

3.3.1 Effecten maatregelen variant 'Huidig stelsel beter' op de stabiliteit van de hybride markt

Ten eerste kijken we of de stabiliteit binnen de hybride markt volgens de gesproken partijen kan veranderen door invoering van de maatregelen binnen variant 'Huidig stelsel beter'. UWV geeft aan, zoals eerder beschreven, dat hun re-integratieaanbod niet sterk zal veranderen. Doordat UWV geen winstoogmerk heeft, past UWV het aanbod niet sterk aan op financiële omstandigheden. Wel verandert de kostendekkende Whk-premie bij invoering van de variant 'Huidig stelsel beter'.

Dit is anders bij de private kant van de markt. De gesproken private verzekeraars verwachten dat hun verdienmodel wordt geraakt door de voorziene maatregelen. Ze noemen hierbij dat voornamelijk het afschaffen van het duurzaamheidscriterium een grote invloed heeft. Het kunnen toeleiden naar een IVA-herbeoordeling zien zij als een belangrijk voordeel dat de private markt heeft ten opzichte van UWV. Ook zien zij de groep (duurzaam arbeidsongeschikte) personen binnen de hybride markt stijgen door de maatregelen binnen variant 'Huidig stelsel beter'. Zij geven aan voor deze groep geen beter aanbod dan UWV te kunnen bieden. Sommige verzekeraars geven aan dat de afschaffing van het duurzaamheidscriterium an sich al reden kan reden zijn om terugtrekking uit de markt te overwegen.

Ten tweede kan, zoals eerder gezegd, instabiliteit ontstaan door de verschillen tussen het kapitaaldekkingsstelsel (private kant) en het omslagstelsel (publiek). Vanwege de hogere lasten als gevolg van de maatregelen van variant 'Huidig stelsel beter' zullen de private en publieke premies toenemen. Aan de private kant zal deze stijging direct zijn terwijl de premiegroei aan de publieke kant geleidelijk zal verlopen. De private verzekeraars geven aan dat dit nadelig is voor hun concurrentiepositie.

Zij verwachten dat veel (ex-)werkgevers zullen overstappen naar de publieke kant, tenzij aanvullende maatregelen worden getroffen.[19]

De gesproken private verzekeraars stellen dat het uiteenlopen van de premies opgevangen zou kunnen worden door een rentehobbelopslag te introduceren aan de publieke kant. Door een opslag op de UWV-premies te rekenen worden de premiestelsel meer gelijkgetrokken verwachten de private verzekeraars.

UWV stelt dat de Octas-maatregelen ervoor kan zorgen dat juist grote werkgevers met hoog risico op arbeidsongeschiktheid UWV verlaten. Zij krijgen dan een maximumpremie Whk van boven de 6% van de loonsom (vier maal de gemiddelde Whk-premie). Het bijbehorende relatief hoge bedrag zou aanleiding kunnen zijn voor 'slechte risico's' om de private markt in te stromen (*adverse selection*). Hierbij is dan de aanname dat de verhouding tussen de gemiddelde en maximale premie in het nieuwe stelsel gehandhaafd blijft.

3.3.2 Effecten duurverkorting op de stabiliteit van de hybride markt

Nu kijken we welke gevolgen van de premieduurverkorting de gesproken partijen verwachten voor de stabiliteit van de hybride markt. Een aantal (maar niet alle) private verzekeraars die we spraken geven aan niet meer te kunnen of willen concurreren met UWV in het geval van de duurverkorting. Door de afgenomen premiedifferentiatieperiode verwachten de private verzekeraars minder risico's in te kunnen prijzen in de premies. De private verzekeraars stellen hierbij dat een periode van 5 jaar een te korte terugverdienperiode is. Daarnaast voorzien zij dat de verkorting ervoor zorgt dat re-integratie minder rendabel is, of in ieder geval minder onderscheidend van UWV. De private verzekeraars geven hierbij aan dat terugtrekking uit de markt een reële optie is voor hen, zeker als de premieduurverkorting gecombineerd wordt met het afschaffen van het duurzaamheidscriterium.

De zuivere eigenrisicodrager geeft aan dat de verkorting weinig gevolgen heeft voor de aantrekkelijkheid van eigenrisicodragerschap versus een publieke verzekering. De zuivere eigenrisicodrager stelt dat een publieke verzekering voor deze partij (nog steeds) meer zou kosten dan het eigenrisicodragerschap. We hebben niet onderzocht hoe de overwegingen van andere werkgevers veranderen. UWV en OVAL geven aan weinig zicht te hebben op de gevolgen van de verkorting voor de stabiliteit van de hybride markt. Zij stellen dat ze moeilijk kunnen inschatten welke keuzes werkgevers straks gaan maken.

Indien de premiedifferentiatieperiode verkort zou worden met twee jaar in plaats van vijf, voorzien de gesproken partijen minder invloed op de stabiliteit van de hybride markt. De private verzekeraars geven aan dat elk extra jaar ervoor zorgt dat de re-integratie-inspanningen beter terugverdiend kunnen worden. PPUSZ heeft deze indruk ook. De meeste nadelen van verkorting blijven bestaan, maar in mindere mate. De gesproken partijen vragen zich wel af welk doel een verkorting naar 8 jaar zou dienen. Zij denken daarom dat het verstandig is de termijn van 10 jaar aan te houden.

[19] Bij een verkorting van de premiedifferentiatie naar bijvoorbeeld 5 jaar zal deze problematiek aanzienlijk kleiner zijn: ten eerste is de toename van de kosten binnen de hybride markt lager en ten tweede groeit de premie van UWV dan sneller in.

4 Conclusie en beschouwing

We hebben in deze quickscan onderzocht wat de effecten zijn op de hybride markt van een verkorting van de premiedifferentiatieperiode in de context van Octas-variant ‘Huidig stelsel beter’. We hebben gekeken naar de effecten op de WGA-lasten, premies, re-integratiedienstverlening en de stabiliteit van de hybride markt.

4.1 Effecten op kosten en premies

De WGA-lasten die vallen onder de hybride markt gaan fors stijgen als gevolg van de Octas-maatregelen onder variant ‘Huidig stelsel beter’. Hoewel een doorrekening geen zekerheid biedt, is een (kostendekkende) premiestijging bij UWV (Whk-premie) en private verzekeraars van tussen de 77% en 124% een reële verwachting. Deze premiestijging wordt in euro’s vrijwel ongeveer tenietgedaan door een daling van de (risico-onafhankelijke) Aof-premie, daar het maatregelenpakket als geheel min of meer lastenneutraal is. Dit betekent wel een ongelijkere verdeling van de arbeidsongeschiktheidslasten: werkgevers gaan meer betalen als zij veel (ex-) werknemers hebben met een hogere arbeidsongeschiktheidskans.

Een manier om deze herverdeling te dempen, is om de duur van de premiedifferentiatieperiode te verkorten van 10 naar 5 of 8 jaar. Een verkorting naar 8 jaar blijkt weinig invloed te hebben op de herverdeling, omdat 8 jaar premiedifferentiatie in de praktijk niet veel uitmaakt voor de kosten (en re-integratie-inspanningen) op de hybride markt ten opzichte van 10 jaar. Een verkorting naar 5 jaar zorgt er wel voor dat de WGA-lasten in het hybride stelsel minder hard toenemen, maar nog steeds is er sprake van een significante lastenstijging als gevolg van de Octas-maatregelen.

4.2 Effecten op keuzes in en de stabiliteit van de hybride markt

Hoewel de Octas-maatregelen voordelig kunnen zijn voor sommige (ex-)werknemers, zien de geïnterviewde private partijen vooral nadelen van de voorgestelde maatregelen binnen ‘Huidig stelsel beter’. Het afschaffen van het duurzaamheidscriterium wordt met name kritisch beoordeeld door de private verzekeraars, PPUSZ en de zuivere eigenrisicodrager die we spraken voor dit onderzoek. Zij ervaren de IVA namelijk als waardevol onderdeel van het huidige stelsel.

Over de voorgestelde duurverkorting zijn de gesproken partijen neutraal tot negatief. De geïnterviewde zuivere eigenrisicodrager en UWV hebben geen uitgesproken voorkeur over de duurverkorting en zien geen grote veranderingen voor hun re-integratieaanbod. De private verzekeraars en PPUSZ geven echter aan dat een verkorting ervoor kan zorgen dat er minder snel geïnvesteerd zal worden in re-integratiedienstverlening doordat de terugverdientijd korter wordt. De re-integratiedienstverlening wordt aan private kant minder intensief, minder effectief en minder inclusief. Zij zien daarmee de duurverkorting als een ineffectieve oplossing voor het gestegen financiële risico voor (ex-)werkgevers.

De private verzekeraars en PPUSZ stellen dat de stabiliteit van het hybride stelsel in het geding komt bij de verkorting van de premiedifferentiatie naar 5 jaar, zeker in combinatie met het afschaffen van het duurzaamheidscriterium. Zelfs als de te verwachten rentehobbelproblematiek wordt gedempt met een overgangsregime, verwachten verzekeraars weinig concurrerend aanbod te kunnen bieden ten opzichte van UWV. Een deel verwacht zich (daarom) volledig uit de WGA-markt terug te trekken. Zij verwachten dan ook een toestroom richting publiek verzekeren, hoewel de publieke verzekering voor ‘slechte risico’s’ volgens UWV juist erg onaantrekkelijk wordt.

De zuivere eigenrisicodrager die wij hebben gesproken geeft aan dat een eventuele duurverkorting geen gevolgen zal hebben in de keus voor eigenrisicodragerschap of publiek verzekeren. De precieze gevolgen voor de keuze tussen publiek en privaat zou echter nog bij meer werkgevers getoetst moeten worden, mede doordat de overwegingen van commerciële partijen anders zijn dan die van de geïnterviewde publieke werkgever.

Bij een beperktere duurverkorting naar bijvoorbeeld 8 jaar, zien de gesproken partijen dat de stabiliteit van de hybride markt mogelijk beter geborgd blijft, doordat de gevolgen voor private partijen kleiner zijn. Zij geven hierbij wel aan dat zij weinig meerwaarde zien ten opzichte van 10 jaar.

4.3 Vervolgonderzoek

Deze quickscan levert tot slot verschillende vervolgvragen op. Zo bevelen we aan bij meer werkgevers te onderzoeken hoe hun keuze tussen publiek en privaat eventueel verandert als de Octas-maatregelen en premieduurverkorting worden ingevoerd. Hiernaast zijn er ook alternatieve maatregelen mogelijk om de lasten tussen werkgevers evenrediger te verdelen. Octas noemt als tweede ‘knop om aan te draaien’, naast de verkorting van de premiedifferentiatieperiode, ‘het deel van de uitkering dat qua hoogte valt onder de premiedifferentiatie’ (p.96). Nader onderzoek kan meer inzicht geven in de gevolgen van maatregelen die onder deze noemer vallen.